

Minister Zdrowia

ZPR.050.50.2023.JK
Warszawa, 09 sierpnia 2023

Pan Prof. Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku!

Odpowiadając na pismo z dnia 11 lipca 2023 r., znak: BPS/043-63-2232/23, przy którym przekazane zostało oświadczenie złożone przez senatora Jana Marię Jackowskiego w dniu 4 lipca 2023 r., uprzejmie przekazuję następujące informacje i wyjaśnienia odnoszące się do treści ww. oświadczenia.

W odniesieniu do pytania o przyczynę wysokiego odsetka ciąż rozwiązanych cesarskim cięciem, który według danych Narodowego Funduszu Zdrowia, w 2022 r. stanowił 46% wszystkich świadczeń związanych z porodem, uprzejmie wyjaśniam, że w ocenie ekspertów do takiego stanu przyczynia się wiele czynników, a wzrost odsetka porodów, zakończonych metodą cesarskiego cięcia, jest ogólnoswiatowym problemem, z którym boryka się wiele krajów - także europejskich.

Na wstępie należy wyraźnie podkreślić, że kwestie dotyczące kwalifikacji do cesarskiego cięcia dotyczą bezpośrednio konkretnego postępowania terapeutycznego i są wydawane przez poszczególne towarzystwa naukowe. Zgodnie z rekomendacjami Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników (PTGiP) wskazania do cięcia cesarskiego powinna poprzedzać wnikliwa ocena przebiegu dotychczasowego procesu diagnostycznego i leczniczego pacjentki – zarówno z okresu przed ciążą, jak i z okresu ciąży. Wskazania do zakończenia ciąży cięciem cesarskim mogą zaistnieć zarówno w przebiegu ciąży jak i porodu, nawet w jego końcowym etapie. Tylko w części przypadków istnieją wskazania do cięcia cesarskiego wynikające ze stanów zaistniałych przed rozpoczęciem porodu - chorób matki lub dziecka. Najczęściej w takich sytuacjach pacjentka trafia do oddziału położniczo-ginekologicznego z konsultacją specjalisty w danej dziedzinie. Jednocześnie ostateczną decyzję o drodze porodu podejmuje zawsze położnik na podstawie aktualnej sytuacji klinicznej.

W opinii prof. dr hab. Mirosława Wielgosia, byłego konsultanta krajowego w dziedzinie perinatologii, za wysoki wskaźnik cesarskich cięć odpowiada m.in.:

- błędne przeświadczenie społeczne, iż cięcie cesarskie jest bezpieczniejszą metodą porodu zarówno dla matki, jak i dziecka,
- postępująca liberalizacja wskazań do cięcia cesarskiego - głównie tzw. „pozapołożniczych”,
- niewystarczająca dostępność do znieczulenia zewnątrzoponowego dla rodzających,
- asekuracyjna postawa lekarzy ginekologów, będąca wynikiem rosnącej roszczeniowości pacjentek w związku z tzw. "złym urodzeniem" i narażeniem na odpowiedzialność prawną (karną oraz cywilną).

W związku ze wzrastającą liczbą cesarskich cięć, Polskie Towarzystwo Ginekologów i Położników (PTGiP) podjęło następujące działania:

- stworzenie nowych rekomendacji odnośnie wykonywania cięć cesarskich,
- opracowanie konsensusu położniczo-okulistycznego, określającego precyzyjnie tzw. "okulistyczne wskazania do cięcia cesarskiego",
- wydanie wspólnego stanowiska z neurologami odnośnie prowadzenia ciąży i porodu u kobiet z epilepsją,
- prowadzenie szkoleń na fantomach i symulatorach położniczych, mających na celu podniesienie praktycznych umiejętności położniczych.

W ocenie ekspertów niezbędnym działaniem, mogącym przyczynić się do ograniczenia liczby wykonywanych cięć cesarskich, wydaje się być edukacyjna kampania społeczna, której celem byłoby podniesienie świadomości przyszłych mam odnośnie przebiegu porodu oraz zagrożeń, związanych z operacją cesarskiego cięcia - zarówno bezpośrednich, jak i odległych.

Powyższe kwestie edukacji pacjentek przygotowujących się do porodu oraz osób im bliskich zostały uwzględnione w części dotyczącej ramowego programu edukacji przedporodowej rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia z dnia 9 czerwca 2023 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1324 tj.). Nie ulega wątpliwości, że każde cesarskie cięcie powinno być oparte na wskazaniach medycznych kwalifikujących do jego wykonania, a cesarskie cięcie na „żądanie pacjentki” świadczy o braku stosownej edukacji przyszłych rodziców w zakresie korzyści i zagrożeń dla matki i dziecka oraz powikłań wczesnych i późnych po cięciu cesarskim. Korzystanie z edukacji przedporodowej powinno przyczynić się do łagodzenia lęku i niepokoju związanego z porodem, zmniejszenia liczby cięć cesarskich.

Ponadto, w ramach zadania z zakresu zdrowia publicznego pn. Upowszechnianie rozwiązań systemowych w zakresie zdrowia prokreacyjnego, w tym w opiece prekoncepcyjnej i okołoporodowej, w ramach Celu Operacyjnego 5: Wyzwania demograficzne Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025, wybrano Realizatora: Uniwersytet Medyczny w Lublinie, który zapewni opracowanie, wydruk i upowszechnienie Informatora skierowanego do kobiet w okresie ciąży, który w sposób przystępny przekaze wiedzę o przepisach standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej. Powyższe powinno przyczynić się do zwiększenia świadomości pacjentów w zakresie organizacji tej opieki i pełnego korzystania z przysługujących im świadczeń zdrowotnych, w tym edukacji przedporodowej. Łącznie zakłada się, że do kobiet w latach 2023-2025 trafi 530 tys. Informatorów za pośrednictwem świadczeniodawców posiadających umowę zawartą z Narodowym Funduszem Zdrowia na udzielanie specjalistycznych porad w zakresie położnictwa i ginekologii (AOS) oraz położnych podstawowej opieki zdrowotnej.

Wskaźnik cesarskich cięć jest na bieżąco monitorowany za pomocą dostępnych danych statystycznych otrzymywanych z Narodowego Funduszu Zdrowia, jak również za pośrednictwem konsultantów krajowych w dziedzinie położnictwa i ginekologii oraz perinatologii wraz z kierowanymi przez nich zespołami konsultantów wojewódzkich. Jednocześnie obowiązujące przepisy standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej zobowiązują podmioty wykonujące działalność leczniczą udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie opieki okołoporodowej do ograniczenia liczby cięć cesarskich z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa zdrowotnego, w ramach których opieka medyczna opiera się na praktykach o udowodnionej skuteczności, jak również do ustalenia wskaźników tej opieki i ich monitorowania, nie rzadziej niż raz w roku, kierując się w szczególności ograniczaniem interwencji medycznych.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Waldemar Kraska
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/